

A győzelem napja alkalmából Koszorúzás, békenagygyűlés Szegeden

Európa 42 éve békeben él. Negyvenkét éve érezhetjük át, milyen nagy lehetőség ez arra, hogy valóban boldoggá tegyük legszűkebb hétköznapjainkat is. Egy napon májusban, a győzelem napján pedig azokra emlékezünk, akikről megkaptuk ezt a lehetőséget.

Szegeden, a hagyományoknak megfelelően az MSZMP Szeged Városi Bizottsága, Szeged Megyei Város Tanácsa, a Hazafias Népfőnt Szeged Városi Bizottsága, valamint a Magyar-Szovjet Baráti Társaság szegedi tagszervezete a 42. évforduló tiszteletképpen koszorúzási ünnepségeket rendeznek. Május 9-én, szombaton délelőtt 10 órakor a Dugonics temetőben levő szovjet hősi emlékműnél, valamint a Belvárosi temetőben, a román hősi emlékműnél lesz koszorúzás. Ezt követően 11

órától a Széchenyi téri szovjet hősi emlékműveknél helyezik el a megemlékezés virágait. Az ifjúsági szövetség egésznapos programmal üszteleg a győzelem napján. Délelőtt „Hazánk Magyarország” címmel rendeznek vetélkedőt az ifjúsági házban, majd délután a KISZ Szeged Városi Bizottsága békenagygyűlést szervez. A Széchenyi téren este fél 8-tól a Kápa együttes műsra fogadja a város fiataljait, majd a Himnusz követően Gyenesy Edina, a városi KISZ-bizottság titkára mond beszédet. Ez követően a város fiataljainak képviselői a Széchenyi terről faklyákkal vonulnak át a régi közti hidon a városi Sportcsarnokig, ahol koncertet rendeznek. Fellép Katona Klári, valamint verőge. Demjén Ferenc és Presser Gábor.

Magyar-szovjet barátsági nap

Az „Atomfegyvermentes világért” gondolat jegyében szervezett béke- és barátsági hónap vásárhelyi rendezvényei megkezdődtek. A június elsejéig tartó programsorozat nyitányként tegnap, csütörtökön a megyei magyar-szovjet barátsági hét keretében a délelőtti órákban Vásár helyre érkezett Alekszandr Kaverznye, a Komszomolszkaja Pravda magyarországi tudósítója. A vendéget Mihálik Hajnalka a megyei népfőntbizottság munkatársa kísérte. A Hazafias Népfőnt városi bizottságán, ahol a fogadásra jelen volt Fehérné Zsoldos Erzsébet, a városi pártbizottság munkatársa is, Kissné Borbás Éva népfőnttitkár adott tájékoztatót Vásárhelyről és a népfőnt városi bizottságának tevékenységéről.

Ezután a Franke, Le Kozgazdasági és Egészségügyi Szakközépiskolában folytatódott a program. A szovjet újságíró harmadik évfolyamos diákoknak tartott rendezvény keretében előadást a szovjet ifjúság szerepéről, a pártstratégia terveinek megvalósításában. Utána Nagyvillos Mihály igazgató ismertette a vendéget, az iskola életéről és a működéséről. MSZBT tagszervezet tevékenységéről. Délután a népfőnt városi bizottságának nagyteremben Alekszandr Kaverznye a nyilvánosság, kritika és onkritika, mint a szovjet társadalom demokratizálásának alapja címmel tartott tájékoztatót a béke- és barátsági munkabizottság, a népfőntbizottság, az MSZBT tagszervezetek tagjainak és aktíváknak. A találkozó baráti beszélgetéssel zárult.

Életmentőt tüntettek ki

Herczeg Szilveszter átveszi a kitüntetést Petrik Istvántól

„A hajnali órákban szögálatból mentünk hazafele kollégámmal taxival. A Csaba utcán jártunk amikor észrevettük, hogy egy garázsban lángol egy Trabant. Azonnal megállítottam az autót, odamentünk. A garázs ajtaját valaki már kinyitotta, s vagy tízen néztek, hogy egy Trabant. Gondolkodni nem volt idő (mondta is később a feleségem, „te biztos nem gondoltad át hogy mit csinálsz?”), szóltam az ott levőknek, hogy toljuk ki a kocsit. Nehéz dolgunk volt, mert sebességbe volt téve, de csak kitaláltuk az utcára az égő járművet. Aztán viszont szamentem a szintén lángoló garázsba, és elkezdtem oltani — a tüzet. Ott futott a fejem fölött a gázvezeték, elképzelni is rossz, mi lehetett volna ha tovább terjednek a lángok. Tűzoltókészület

pedig egyik lépcsőházban sem volt. Mire a tűzoltók a helyszínre értek a garázs már nem égett a Trabant viszont még mindig. A rendőrségen az életvédelmi osztályon dolgozom tudom, hogy ebben a helyzetben rám fokozott felelősség hárul. De mint magáember sem mehetek e segítségnyújtás nélkül. Ilyen eset mellett azért, amikor hazamentem, s tudatosodott bennem, hogy mi történt, elkezdtem remegni, ezért megittam egy féldecit. A Minisztertanács elnöke nekem megbízásából étemen felső során tanúsító, feladózó magatartásáért tegnap délelőtt Petrik István, a megyei tanács elnökének általános helyettese életmentő emlékéremmel tüntette ki Herczeg Szilveszter rendőrtisztot.

B 1

Megkezdődött az Akadémia közgyűlése

Átadták a díjakat

Kitüntetések

Ezt követően Berend T. Iván átadta az Akadémiai Aranyérmeket és az Akadémiai díjakat.

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége az 1987. évi Akadémiai Aranyérmeket Szőkefalvi-Nagy Bélának, az MTA rendes tagjának, tudományos tanácsadójának, a Jó zsef Attila Tudományegyetem Analízis Tanszéke nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanárának ítélte oda a matematika, ezen belül elsősorban a funkcionális területén elért eredményeiért, széles körű és magas szintű tudományos és társadalmi, közéleti aktivitásáért valamint közel ötven éves, rendkívül igényes és színvonalas oktató-nevelő tevékenységéért.

Akadémia díjat kapott Dörnyei Németh Judit (ELTE Emlélet, Fizika Tanszék), Bocz Ernő (Debreceni Agrártudományi Egyetem), Spát András (SOTE Elettani Intézet), Andrassy István (ELTE Allatrendszertani és Ökológia Tanszék), Sajó András (MTA Állam- és Jogtudomány Intézet), Szilas Pál (Nehézipar Műszaki Egyetem Olajtermelés Tanszék), Megosztott Akadémia díjban részesült Illés László és József Farkas (MTA Irodalomtudományi Intézet), Szász Zoltán, Barta Gábor és Miskolczy Ambrus (MTA Történettudomány Intézet), Bóna István (ELTE Régészeti Tanszék), Péter Katalin (MTA Történettudomány Intézet), Rózsás Agnes (ELTE Bölcsészettudományi Kar), Tóth Endre (Magyar Nemzeti Múzeum Trócsányi Zoltán nyugalmazott fővelentáros és Vekony Gábor (ELTE Régészeti Tanszék), az Erdély története című műért, Bokor József (Csepel Művek Számítástechnika Intézet), Horváth Sándor (Budapesti Műszaki Egyetem), Keresztes Albert, Nándori Ernő és Varlaki Péter (BME) járművek dinamika vizsgálatának és mérésének elméletének alapvető továbbfejlesztéséért, Galamb Vilmos (Alkaloida Gyógyszergyár), Pályi Gyula (ELTE Általános és Szervetlenkémia Tanszék) és Ungváry Ferenc (Veszprémi Vegyipari Egyetem Szervekkémia Tanszék) iparilag jelentős homogénkatalitikus karbonilezés reakciók mechanizmusának tisztázásáért, Fehér Zsófia és Nagy Géza (MTA Műszaki Analtika Kémia Tanszék), Kutasócsoport, és Horváty György (Budapesti Műszaki Egyetem) az áramlóoldatos elektroanalitika, mérés technikák kifejlesztésében tanulmányozásában és alkalmazásában végzett úttörő nemzetközileg is elismert munkájukért.

Az idén másodjára jutottak az Akadémia elnöke a magyar tudomány eredményeinek népszerűsítésében kiemelkedő munkásságukat kifejtő újságírókat Akadémiai Újságírói díjjal. Egyéni díjat kapott Kovács Denes, a Népszabadság rovatvezetője. Megosztott díjban részesült Simonffy Géza Eke Károly Egyed László (Magyar Rádió).

Pál Lénárd köszöntője

Az Akadémia közgyűlését az MSZMP Központi Bizottsága és a kormány nevében Pál Lénárd köszöntötte. Kifejtette a tennivalók kellő időben történő felismerésétől és főként azok késlekedés nélküli ponton elvégzésétől, alapvetően függ a társadalmi gazdasági fejlődés útja. A gazdasági szerkezetének átalakításában kiemelkedő jelentősége van a műszaki fejlesztésnek. Ezért ezt alapvető prioritásnak kell

csütörtökön az MTA székházának dísztermében megkezdődött a Magyar Tudományos Akadémia 1987. évi közgyűlése. A sorrendben 147. közgyűlés ünnepélyes megnyitóján az elnökségben foglalt helyet Pál Lénárd, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese. A közgyűlést Berend T. Iván akadémikus, az MTA elnöke nyitotta meg. Előjáróban kiemelte: az Akadémia munkában telt gazdag évet zárt, az önéletrajzra, számos korábbi nézet felülvizsgálatára, és korrekciójára azonban változatlanul nélkülözhetetlen szükség van. Ezt az MTA kutató- és kormányzati szakértő-véleményező tevékenysége során hosszú évek óta, s a most eltelt esztendőben is a legteljesebb mértékben vallotta, követte. Szemléltetvén az Akadémia munkájának példátlanul fontos kérdéseket, mint a szellemi tevékenység kedvezőtlen megítélése. A továbbiakban emlékeztetett a jelenlegi ötéves terv koncepciójának akadémiai vitájára: a szakemberek rámutattak, hogy gazdaságunk — ha csak a rövid távú feladatok megoldására koncentrálna — kedvezőtlen irányban halad. A mostani ötéves tervidőszakban a reform társadalmi és politikai intézményekre is kiterjedő továbbfejlesztésére, a piaci automatizmusok és az ennek megfelelő árendszerek kialakítására, az érdekeltéggengyűjtés megszüntetésére van szükség — hangsúlyozta az MTA elnöke.

kezelnünk még abban az esetben is, ha ez a fogyasztás korlátozását, illetve csökkentését eredményezi. A műszaki fejlettség színvonalát és annak alakulását az anyagi tényezők mellett döntően befolyásolja a kutatásban, a fejlesztésben, a termelésben és az értékesítésben részt vevő emberek szakértelme, tudása, műveltsége és tenni akarása. A központi irányítás azonban nem hozott létre olyan politikai és gazdasági feltételeket, amelyek mellett — a megfelelő eszköz birtokában — az intézményeknek érdekük lett volna a szellemi alkotómunka teljesítmények szerint differenciált kiemeltéket, anyagi elismerése. Ezen a helyzeten változtatni kell. Bejelentette, hogy a Minisztertanács, elismerve az Akadémia rendes és levelező tagjainak, valamint a tudományos minősítéssel rendelkezőknek a hazai szellemi életben betöltött meghatározóan fontos szerepét, elhatározta, hogy az alkotó tevékenység fokozása érdekében olyan új akadémiai illetményrendszer — a tudományok doktori esetében pedig olyan új illetménykiegészítést — vezet be, amely hazai viszonyaink között kiemelkedő jövedelmek elérését teszi lehetővé.

A Magyar Tudományos Akadémia intézeteiben végzett tevékenységet méltatva utalt arra, hogy az akadémia kutatómunkájának jó a híre a tudományos világban. Ugyanakkor tolmácsolta azt az aktuális követelményt,

hogy az akadémiai kutatás a jövőben segítse sokkal közelebb a gyártási eljárások bevezetését, a termékszerkezet korszerűsítését, a gyártmányok korszerűsítésének javítását, világ-színvonalú termékek kifejlesztését. Ugy vélte nem kielégítő a társadalomtudományok hozzájárulása a társadalmi tudat, az ideológia formálásához, a modern szocializmusfelfogás elméleti megalapozásához — mondta Pál Lénárd.

A kutatómunka áttekintése

Ezután az MTA intézményhálózatában a VI. ötéves terv során elért kutatási eredmények értékelése következett. A témához Láng István mondott bevezetőt. Az Akadémia kutatóhelyein 1976–1980 között 11,5 milliárd, az elmúlt öt évben pedig 15 milliárd forintot használtak fel kutatásra. Ennek a fele az állami költségvetésből származott, a másik fele pedig szerződéses munkából. Ez 41 százalékkal több, mint amennyit az előző ötéves tervben értek el az akadémiai kutatóhelyek. Az állami költségvetésből finanszírozott beruházások a korábbi 1,9 milliárdról 1,1 milliárd forintra csökkentek a VI. ötéves terv időszakában.

Nem mutatható ki pontosan, hogy a költségvetésből kapott hét és fél milliárd forintért cserébe mit adott

vissza az államnak az akadémiai kutatás. Ennek ellenére nyugodtan és magabiztosan nézhet az Akadémia bármilyen összehasonlítás elébe, mert például egyedül a martonvásári új búzafajta vetésterülete után számított termésmennyiség értéke az öt év alatt 2,5 milliárd forintot jelent. Az akadémiai szabadalmak hasznosításából eredő kutatóhelyi bevétel 510 millió forint volt, a licenccékekért pedig még több mint 300 millió forint származott. Epp ezért megköszönhető az a bizonyára nagy vitát kiváltó tétel, hogy az állam számára talán az egyik legkifizetőbb üzleti vállalkozás lenne a tudományos kutatás fokozottabb pénzügyi támogatása — mutatott rá Láng István.

Kulcsár Kálmán akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese a társadalomtudományi kutatások eredményeiről, a tudományág és a magyar társadalom viszonyáról beszélt.

Csurgay Árpád akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese beszámolt arról, hogy a természettudományi kutatóhelyek az elmúlt öt év során több mint ezer belföldi és külföldi találmányi bejelentést tettek, s szabadalmaik száma meghaladta a 600-at. Az ebből származó bevétel 510 millió forint volt.

Az akadémiai intézetek kutatói jelentős szerepet vállaltak a nemzetközi tudományos munkában is. Aktív részesei voltak az anyag építőköve, a topkvark felfedezésének, a középnehéz atommagok szerkezetének megismerésének, a szupravezetés leírásának, a folyadékkristályokban lejátszó fázisátalakulások megismerésének. A magyar kutatók észlelték elsőként a világ leggyorsabb bioelektromos jeleit. Ők állították elő az úgynevezett pikoszekundumos lézerimpulzusokat, kidolgozták az izolált kromoszómák átvitelének metodikáját.

Csurgay Árpád hangsúlyozta, mivel továbbra is szűkösek az anyagi lehetőségek, az intézeteknek az eddigieknél jobban ki kell használniuk a nagy értékű, korszerű mérőrendszereiket, számítógépeiket.

Ezután vita következett. Az Akadémia közgyűlése pénteken zárt ülésel folytatja munkáját az MTA várbeli kongresszusi termében.

Akadémiai aranyérmes

Szőkefalvi-Nagy Béla

Szőkefalvi Nagy Béla 1913. július 29-én született Kolozsváron, ahol édesapja Szőkefalvi-Nagy Gyula, a kiváló matematikus akkor középiskolai tanár volt. 1929-ben Szegedre költöztek gimnáziumi tanulmányait a Klauzál Gábor Reálgimnáziumban fejezte be. Egyetemi tanulmányait a Szegedi Tudományegyetem Matematika és Természettudományi Karán folytatta. 1936-ban középiskolai tanári oklevelet szerzett, ugyanebben az évben summa cum laude letette a doktori szigorlatot matematikából, kísérleti és elméleti fizikából. 1937-ben sub auspiciis kitüntetéssel avatták doktornak. Ezt követően mint cseresztandíjas, Lipcsében folytatott tanulmányokat. 1939 őszétől a szegedi Eötvös Loránd kollégiumban mint gimnáziumi helyettes tanár szolgált. Később a szegedi Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán nevezték ki a matematika rendes tanárává, majd az egyetem magántanárrá habilitálta.

1942-ben Kónig Gyula jutalommal tüntették ki. 1945-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának választották. 1948-ban egyetemi rendes tanárrá nevezték ki. 1949-ben az Akadémia újjalakulásokkor változatlanul megmaradt levelező tagnak. 1956-ban lett az Akadémia rendes tagja. Több szakmai folyóirat

szerkesztője és szerkesztőségi tagja. Magyar részről főszerkesztője az Analysis Mathematica című szovjet-magyar folyóiratnak. 1950-ben és 1953-ban Kossuth-díjjal, 1968-ban és 1973-ban a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki. 1972-ben az Oktatásügyi Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta. Diszdoktora a Drezdai Műegyetemnek és a Turku Egyetemnek. Tagja a szovjet, az ir és a finn akadémia. Négy ízben volt vendége a Szovjet Tudományos Akadémia-nak és kétszer a Párizsi Sorbonne-nak. A New York-i Columbia Egyetemen 1964-ben, az Indiana Egyetemen pedig 1970-ben egy-egy szemeszterre át vendégprofesszorként működött. Számos szakmai és társadalmi bizottság, szervezet tagja, többek között az Állami és Kossuth-díjak odaítélő kormánybizottságnak is.

A Magyar Tudományos Akadémia Aranyérmével a kiváló, skótateremtő matematikus életművét ismeri el.